

Din Ploiești până la Vălenii de Munte este o aruncătură de băp, drum pe care îl parcurgi cu mașina cam într-un sfert de ceas.

Aflat

î

n vizită la fratele meu, într-o superbă zi de la sfâr

ș

itul lui septembrie, ne-am hotărât să o luăm pe Valea Teleajenului. Zis și făcut. Am urcat în mașină și iată-ne rulând în sus spre munți pe o șosea surprinzător de bună și de puțin circulată, comparativ cu Valea Prahovei. Trecem printre livezi cu pomi

î

ncărcați de rod și prin așezări de oameni cu stare, așa cum lesne se poate deduce după aspectul îngrijit al caselor și curților.

Ajunși în Vălenii de Munte, firește că ne-am îndreptat pașii spre fostul conac al lui Nicolae Iorga, actualmente casă memorială și muzeu, în urma donației făcute statului roman de către urmașii marelui istoric. Nici nu-i cu putință altminteri pentru străinul ajuns în această localitate, când ea este atât de îmbibată de spiritul și personalitatea savantului: în parcul central se înalță un bust nu prea reușit al lui Iorga, iar peste drum fosta lui casă.

Deschidem poarta cu oarecare emoție, așa cum se întâmplă de regulă la intrarea într-o curte străină, și ne angajăm pe aleea pietruită spre ușa de intrare în conacul-muzeu. Curtea, în pofida liniștii din jur, pare a fi încărcată de geniul vulcanic al savantului, grație bustului cu mult mai izbutit decât cel din parc.

Ne ia în primire o ghidă și astfel începe adorabilul nostru periplu prin casa spațioasă a istoricului: birou, dormitor, sufragerie, camerele copiilor. „E firesc să fie mare casa, ne spune ghida. Din cea de-a doua căsătorie, Nicolae Iorga a avut șapte copii.

”

Aflăm că doamna Iorga a absolvit Universitatea din Budapesta

ș

i că prin

î

ntreaga ei capacitate de muncă a contribuit din umbră la șlefuirea și pregătirea pentru tipar a unei opere de-o vastitate amețitoare – circa 30.000 de titluri! Cu scuzele de rigoare, eu

Î

mi exprim neîncrederea că un om, fie el oricât de înzestrat, este în stare să scrie de unul singur o operă care depășește cu mult dimensiunile unei biblioteci obișnuite.

”

Ori, îmi precizez eu punctul de vedere, despre Iorga se știe prea bine că, atunci când nu călătorea și nu conferenția peste tot

Î

n țară și mai peste tot în lume, el își împărțea timpul rămas între masa de lucru, catedra de la Universitate și Parlament.

”

Dar distinsa doamnă ține să mă asigure că lucrurile stau taman așa cum afirmase și că marele nostru compatriot a reușit un tur de creație eruptivă, care cu greu va putea fi egalat, chiar cu mijloacele electronice de tehnoredactare din zilele noastre. Mă declar întru totul de acord cu adevărul cuprins în propoziția finală, știut fiind că doar oamenii cu har sunt capabili să emită idei, ce-și află împlinirea

Î

n cadrul unui ansamblu superior de simțire și gândire. Și am mai adăugat:

”

Ulteriorul progres al uneltelor de muncă de tipul automatelor, nu duce cu necesitate la progresul moral-spiritual al făuritorilor lor, atâta timp cât omul tehnicizat al zilelor noastre se arată dispus să sacrifice

Î

nțelepciunea și cumpătarea de dragul profitului, plăcerilor senzuale și al comodității...

”

Totuși, din simplă politete profesională, ori poate că luată de avântul conversației, doamna acceptă să facă o firavă concesie în favoarea punctului meu de vedere: „Da, este adevărat că Iorga și-a dictat o bună parte din operă, în care scop avea angajate două secretare. De asemenea, mai avea avantajul tipăririi imediate a lucrărilor în tipografia de-aici de la Vălenii de Munte.”

Din arborele genealogic al familiei Iorga, aflăm că pe linie paternă, istoricul se trage dintr-un modest avocat, mort la nici 40 de ani, și că pe linie maternă el este un Arghiropol, adică grec get-beget! Pesemne că glasul sângelui (mai puțin semnificativ decât la iudei) l-a îndemnat să se aplece cu atâta pasiune și temeinicie asupra istoriei Bizanțului.

După cum se știe, în acest prodigios demers Iorga a pornit de la ideea fundamentală cum că Imperiul Bizantin reprezintă sinteza a patru elemente: politic (Bizanțul este moștenitorul vechii Rome), cultural (continuatorul elenismului), religios (leagănul ortodoxiei) și social (înruchipează Orientul)...

Din mulțimea fotografiilor de pe pereți deslușim că românismul de pretutindeni și din totdeauna a fost axa pe care profesorul și-a centrat tumultul întregii sale opere. Cauza României a urmărit-o neîncetat atât în calitate de deputat bătaios, cât și ca profesor, fie că era invitat de renumite universități străine, fie că savantul simțea imboldul întăririi legăturilor cu comunitățile românești din Balcani și de mai departe: Italia, Franța, SUA.

...Apoi l-am cunoscut pe profesorul Bociocă, muzeograf principal. Seamănă la chip cu Nicolae Iorga, doar că nu este colosal nici în manifestări și nici în conformația trupului. Am discutat cu domnia-sa despre greșelile săvârșite de savant în politică, greșeli care i-au provocat moartea, despre legionari, muscali și politica actuală. L-am

întrebat:

”Credeți că dacă mai trăia, Iorga ar fi pactizat cu bolșevismul, aidoma altor intelectuali precum Mihail Sadoveanu, George Călinescu ori Mihai Ralea?”

Mi-a răspuns prompt:

”Sunt sigur că nu!
Prea era ostil bolșevismului. De altminteri, Uniunea Sovietică n-a figurat niciodată pe lista vizitelor sale peste hotare.”

AUTOR: George Petrovai

www.sighet-online.ro